

HOE WORD IK
WERELDREIZIGER?

'Al dat reizen. Alsof dat altijd maar een pretje is. Hangen op vliegvelden. Overnachten in vlooiennesten. In brandende hitte naast een stinkend urinoir wachten op een bus die niet komt. Vechten met onwillige bureaucraten. Op het dak van een trein tussen balen en kisten liggen. Achternagezeten worden door honden, politie en zakkenrollers. In een burgeroorlog verzeild raken. Door muggen opgevreten worden. Over gletsjers banjeren. In modder wegzinken. In volgepakte bussen ondergekotst worden en door geiten worden bescheten.'

EEN FRAGMENT UIT HET BOEK 'ONVERGETELIJK, REIZEN IN VERWONDERING' VAN WERELDREIZIGER HERBERT PAULZEN.

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante exclusieve aanbiedingen.

Tekst: Marcel Gansevoort in samenwerking met www.reisomdewereld.nl

Grafische vormgeving: Studio Lannoo

Zetwerk: Peer De Maeyer

Vijfde druk

© Uitgeverij Lannoo, Tielt 2014, www.lannoo.com

D/2014/45/189

ISBN: 978 94 014 1467 8

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten of de gevolgen ervan.

**HOE WORD IK
WERELDREIZIGER?**

Marcel Gansevoort
in samenwerking met
www.reisomdewereld.nl

Deel I - Hoe word ik wereldreiziger?

1	Waarom op wereldreis? Een inleiding in de wereld van het wereldreizen.	13
	Op de bank bij de reispsycholoog Een psycholoog over waarom mensen op wereldreis gaan en wat ze beweegt.	17
2	De nieuwe wereldreiziger De wereld is één groot netwerk geworden	23
3	Portret van een wereldfietser Een interview over hoe Frank van Rijn wereldreiziger werd, wat zijn motieven zijn en hoe vaak hij op pad is.	31
	Bijzondere wereldreizigers Ze reizen het hele jaar de wereld rond: Floortje Dessing en Wilbert Van Haneghem.	39
4	Wegwijzer Reisinformatiecentrum Het Belgische centrum voor de wereldreiziger, een ledenorganisatie met 12.000 leden.	49
	Martin Heylen De bekende Belgische presentator Martin Heylen legde meer dan 11.000 km af dwars door Rusland. Twee maal zelfs, één maal in de zomer en één maal in de winter. Een interview.	53
	Marc Helsen Interview met Marc Helsen, één van de bekendste Belgische wereldreizigers.	57
	Ouderen en wereldreizen Vutters en gepensioneerd; na hun pensioen reizen ze zich helemaal suf.	60
5	Dirk van der Wal, wereldrecordhouder 'landen bezoeken' Dick van der Wal wil alle landen ter wereld zien.	63
	Wereldreis langs Werelderfgoedmonumenten Els Slots bezocht al enkele honderden Werelderfgoedmonumenten.	71
6	Uitrusting van de wereldreiziger (m/v) Twee wereldreizigers 'ontleden' hun rugzak. Wat zit er allemaal in?	75
	Luxueuze aircruises Ook luxueus op wereldreis? Het kan hoor!	85
7	Literaire wereldreizigers Reizen spreekt de literaire schrijvers tot de verbeelding. Arita Baajens, Herbert Paulzen, Boudewijn Büch en Cees Nooteboom; allen zwierven de wereld rond.	91
	Vijf vragen aan Gerrit Jan Zwier Een literaire wandelaar die de wereld rondzwerft.	98
8	Ontdekkingsreizigers We brengen de wereld van de ontdekkingsreizigers in kaart. Een conservator, zeezeiler en cabaretier vertellen erover.	103

	Nederlandse & Belgische ontdekkingsreizigers	
	Wie is de grootste aller tijden van de lage landen?	109
	Wereldreizigers met een verhaal	
	Elf mythische wereldreizigers die ongelooflijke avonturen beleefden.	115
9	Wandelen voor de vrijheid	
	Britt Das maakte in ruim een jaar een voettocht van Amsterdam naar Lhasa, om aandacht te vragen voor de situatie in Tibet.	119
10	Wereldreizen met kinderen	
	Het is een trend dat er steeds meer ouders met kinderen op wereldreis gaan. Een ingrijpende ervaring, vertellen ervaringsdeskundigen.	129
11	Backpackers in Australië	
	De meest bekende en grootste groep zijn de backpackers: vaak studenten, getooid met rugzak, leeftijd tussen de achttien en dertig jaar, veelal met bestemming Australië.	141
	Esther De Beer	
	Budgettips voor down under	148
12	De ultieme test: ben jij een wereldreiziger?	
	Ben je zelf een echte wereldreiziger? Doe de test en weet waar je aan toe bent.	153

Deel II – Wereldreizen en praktische zaken

1.	Wanneer op reis?	163
2.	Informatiebronnen	167
3.	Je route plannen	173
4.	Paspoort & visa	179
5.	Baan & woning	187
6.	Kosten van een wereldreis	191
7.	Risicogebieden	197
8.	Bagage en uitrusting	203
9.	Vervoermiddelen	211
10.	Veilig reizen	217
11.	Thuisfront informeren	223
12.	Reizen & Werken	229
13.	Weer thuis	237

Wat kun je allemaal in dit boek lezen? We laten een kenner, hoofdredacteur Harri Theirlynck van het blad *REIZEN Magazine*, meeladeren door de inhoudsopgave. Hij selecteert de tien leukste hoofdstukken en voorziet ze van commentaar. 'Belangrijke trends bij het wereldreizen? Ik verwacht een explosie.'

1. Waarom nog op wereldreis?

Waarom op wereldreis?

De wereld is in kaart gebracht; waarom zou je nog op wereldreis gaan als je een olifant ook in de dierentuin kunt vinden? Waarom je in het zweet werken als het koraalrif het mooist is op breedbeeld? Een inleiding in de wereld van het wereldreizen.

Harri Theirlynck:

'Laat ik iedereen uit de droom halen: op wereldreis gaan is niet dapper meer. In de jaren vijftig was een wereldreis nog een unicum; de wereldreizigers van toen waren trouwens diegenen die op de fiets naar Italië en Frankrijk trokken. Tegenwoordig wordt de wereld aan elkaar geknoopt met van die lowcost maatschappijen. Hup, laptopje mee, want onderweg kun je je reisroute zo aanpassen en vliegtickets online boeken. Het worden steeds meer van die vliegende kantoortjes. Het maken van een wereldreis is zo gedemocratiseerd, dat het niet meer bijzonder is. Je kunt er eigenlijk niet meer mee aankomen op een verjaardagsfeestje. Veel mensen willen ooit nog een wereldreis maken, maar doen het niet. Erover praten is veiliger dan de stap te wagen.'

2. De nieuwe wereldreiziger

Het lijkt alsof de traditionele backpacker, die met rugzak en idealen op de wereld introk, niet meer bestaat. Nieuwe reizigers nemen het roer over. Ooit gehoord van een flashpacker, flow rider of champagne backpacker? Het zijn de reizigers die reistechnologie in hun leven integreren.

Harri Theirlynck:

'Grofweg heb je drie soorten wereldreizigers. 1. Jongeren die na hun studie een half jaar met rugzak eropuit trekken. 2. De vitale babyboomer, de 55-plusser die beslist nog die wereldreis wil maken. 3. Er komt een nog een groep mensen bij die op wereldreis gaan; namelijk die van de levensloopregeling. Deze regeling werkt als een katalysator op het wereldreizen. Mensen kunnen nu een wildstromende rivier opzoeken met volledig behoud van maandsalaris. Wat wil je nog meer?'

3. Portret van een wereldreiziger: Frank van Rijn

Meer dan 400.000 kilometer heeft deze bijna zestigjarige man afgelegd. Een interview over hoe Frank wereldreiziger werd, wat zijn motieven zijn en hoe vaak hij op pad is. Plus drie andere ingewijden vertellen over Frank.

Harri Theirlynck:

'Nee, Frank en ook een wereldreiziger als Henk de Velde zijn niet mijn helden. Het lijkt me vreselijk om zo te reizen. Het zijn solitaire, bijna autistische reizigers, die op een gegeven moment tegen zichzelf beginnen te praten. Ik ga liever met partner en kinderen op wereldreis, of met vrienden. Maar alleen, met al die ontberingen? Nee. Of neem Ronald Naar Hartstikke knap wat hij presteert, maar ik moet er niet aan denken dat ik met bevroren vingers thuiskom. En dat de kinderen huilend aan de telefoon zitten, omdat papa z'n leven in de waagschaal stelt. Hoe bijzonder hun reizen ook zijn, ik heb geen associatie met deze mensen en het spreekt mij niet aan.'

4. Bijzondere wereldreizigers

Ze reizen de hele wereld over: Floortje Dessing en Wilbert Van Haneghem. Wat bezielt hen om zo lang, zo ver van huis te gaan? 'Een reis is als een roes'.

.....

Harri Theirlynck:

'Grappig dat interview met Floortje Dessing van RTL Travel. Als ik lees wat Floortje allemaal doet aan de voorbereiding van het tv-programma: downloaden van informatie, boeken lezen... Merkwaaardig, want ik zie dat inhoudelijk niet zo terug in die programma's. Je ziet de verslaggevers vooral eten, op scooters springen en in nachtclubs opduiken. En alles is cool, vet en gaaf. Maar ja, het kan aan mijn leeftijd liggen. Ik behoor blijkbaar niet tot de doelgroep. En Floortje is trouwens oké hoor, want ze weet er heel veel van af.'

.....

5. Dirk van der Wal, wereldrecordhouder 'landen bezoeken'

Er zijn mensen die alle landen van de wereld willen bezoeken, de zogenaamde landenverzamelaars. Van de Nederlanders en Belgen heeft Dick van der Wal de meeste landen ter wereld bezocht. Hij kan er ook smeuïg over vertellen. 'Boudewijn Büch kwam ik in Antarctica tegen...'

.....

Harri Theirlynck:

'Zo, deze man heeft heel wat landen afgereisd. Er wordt vaak gezegd dat Nederlanders één van de reislustigste volkeren ter wereld zijn. Een psycholoog heeft eens uitgezocht waarom. Eén van zijn conclusies is dat bij Nederlanders alles draait om de vakanties. Dat vinden ze enorm belangrijk. Bij de Aziaten draait alles om de eettafel/eetgewoonten, bij de Amerikanen roteert alles om hun werk. Nederlanders zijn echt niet reislustiger dan andere nationaliteiten. Ze hebben gewoon meer vrije tijd om te reizen. In de jaren vijftig hadden we al een cao'tje met vrije dagen met doorbetaling van salaris, heel bijzonder. Daarmee waren we één van de eersten ter wereld.'

.....

Harri Theirlynck

6. Literaire wereldreizigers

Reizen spreekt de literaire schrijvers tot de verbeelding, zo blijkt. Arita Baaijens, Herbert Paulzen, Boudewijn Büch en Cees Nooteboom; allen zwierven de wereld rond, maar zijn het ook echte wereldreizigers?

.....

Harri Theirlynck:

'Ja, ik lees ontzettend veel onderweg, vooral literaire reisboeken. Een must voor India-reizigers is William Sutcliffe's 'Are you experienced?', waarin verschillende typen wereldreizigers gefileerd worden. Ik mis in het artikel de naam Ryszard Kapuchinsky, die verbijsterend mooi over Afrika schrijft. Een Poolse schrijver op het niveau van Paul Theroux, alleen minder bekend. Literaire reisboeken hebben meer waarde dan tien Lonely Planets bij elkaar. Reisromans vertellen zoveel meer over een land, dat je bij elke hoek van de straat even kunt stilstaan om erover te lezen. Dus mijn tip: zeker een literair reisboek meenemen. Je koopt een pocketeditie en als je een bladzijde hebt gelezen, scheur je die eruit. Daar moet je niet te kinderachtig over doen. Word je rugzak ook weer wat lichter.'

.....

7. Wereldreis per fiets

Aart Huijg fietste van het noorden van Alaska naar Ushuaia in Zuid-Argentinië. De wereldfietser was 693 dagen onderweg, fietste precies 33.945 kilometer. Niet voor niets noemde hij zijn website, waar hij zijn belevenissen bij hield, Today you can.

.....

Harri Theirlynck:

‘Tegenwoordig schrijft of fotografeert iedere wereldreiziger over zijn belevenissen. Ik krijg regelmatig van die nieuwsbrieven in m’n mailbox, maar ik lees ze niet meer. Geen tijd voor, maar iedereen beleeft ook hetzelfde. Ze waken zelfs irritatie op; zij lekker op wereldreis en ik hier op kantoor. En dan al die websites over wereldreizen. Vaak worden ze niet goed bijgehouden. Het heeft wel iets positiefs: Het is goed voor de taalontwikkeling, want iedereen die in klas drie van de lagere school niet aan het opstel te slaan was, tikt nu op reis zijn vingers blauw.’

**8. Ontdekkingsreizigers:
Reizen langs de randen
van de wereld**

Nederlanders hadden altijd een grote naam op het gebied van ontdekkingsreizen. Misschien zijn wij daarom wel zo’n reislustig volkje; het zit gewoon in ons bloed. Maar wie waren deze ontdekkingsreizigers, wat ontberingen maakten ze mee?

Harri Theirlynck:

‘Echte ontdekkingsreizigers hebben we tegenwoordig niet meer. Wereldreizigers zijn er altijd geweest. Zoals in de vorige eeuw S.J. Perelman en Mark Twain. Twain was natuurlijk een Amerikaanse grootheid, Perelman is minder bekend. Hij was zijn tijd ver vooruit en heeft in de jaren veertig, vijftig van de vorige eeuw een aantal reisboeken geschreven. Die ongemeen leuk en scherp zijn. In 1949 reisde Perelman naar het Verre Oosten, samen met zijn familie. Hij belandt in Indonesië en knapt daar behoorlijk af op de mentaliteit van de Nederlanders. Prachtig zijn z’n grappige beschrijvingen van ontmoetingen met onze landgenoten en hoe hij vertelt dat zijn vrouw eigenlijk alleen mee-gaat om te winkelen.’

9. Wereldreizen met kinderen

Het is een trend dat er steeds meer ouders met kinderen op wereldreis gaan. Hoe vaak gebeurt het, wat komt erbij kijken, wie doet het en hoe bevalt het? Het is hoe

dan ook een ingrijpende ervaring, vertellen enkele ervaringsdeskundigen.

Harri Theirlynck:

‘Wereldreizen met kinderen? Vooral doen! Ze moeten de schoolroosters erop aanpassen. Ik vind het zo flauw dat die onderwijzers en schoolhoofden daar zo moeilijk over doen. Wat het juiste moment is? Met name voor kinderen in groep acht die de CITO-toets achter de rug hebben, een periode waarin ze toch maar wat aanlummelen. Een periode van drie maanden op wereldreis is voldoende. Er zou een levensloopregeling voor kinderen moeten komen! Ik heb weleens een gezin gesproken die gewoon zei: we trekken ons niks aan van school en nemen onze kinderen mee op wereldreis. Toen ze weer thuis kwamen, was de boete hoger dan de kosten van de wereldreis. Jammer, de school is nog steeds een grote belemmering, terwijl het voor die kinderen een schat aan ervaring oplevert.’

**10. De ultieme test:
ben jij een wereldreiziger?**

‘t Is allemaal wel leuk en aardig, dat lezen over globetrotters en wereldreizigers. Maar ben je er zelf ook eentje? Voel je vlinders in je buik of gaat het al kriebelen? Deze test bepaalt of je de ultieme wereldreiziger bent. Beantwoord de vragen en kijk of je een echte wereldreizigers in spe bent.

Harri Theirlynck:

‘Of ik zelf nog veel reis? Het wordt minder, gemiddeld twee keer in de maand. Een wereldreis voor mij is vijf dagen naar Thailand en Palau. Het moet vooral kort, kort, kort, want het wordt steeds drukker op de multimediale redactie. Eén van onze redacteurs maakte eens voor REIZEN Magazine een reportage over een wereldreis. Vijftien dagen onderweg, op acht vliegvelden geland. Maar het is een ontwikkeling dat reisredacteurs steeds minder tijd hebben. Het reizen vind ik nog steeds leuk. Nog steeds ben ik nerveus als ik in het vliegtuig stap. Het maakt niet eens zoveel uit waarheen. Het blijft een raar idee dat je op een dinsdagochtend voor je werk in een vliegtuig stapt naar New York of Milaan. Ik blijf me daarover verknukelen.’

DEEL I

Hoe word ik wereldreiziger?

Het eerste deel van dit boek gaat over de beleving, de passie van de wereldreiziger. Wat bezielt een wereldreiziger, wat moet je ervoor doen en laten? En is het wel leuk, met al die ontberingen? Vele onderwerpen passeren de revue: het fotomoment van Henk de Velde, een interview met Floortje Dessing die de wereld rondvliegt op zoek naar de mooiste plekken, een portret van de soms onbegrepen Frank van Rijn die al 400.000 kilometer heeft rondgefietst. En schrijfster Arita Baaijens die beweert: 'Als ik ergens naartoe ga, mondt dat meestal uit in een

blijvende liefdesaffaire met het land en de mensen.' Maar ook veel onbekende reizigers vertellen over hun passie. Want dat wordt wel duidelijk bij het lezen van dit boek: ieder mens moet eigenlijk eens in zijn leven een wereldreis maken. Door de ervaringen en impact die het op je leven heeft, kom je als een ander mens terug. En vaak als een completer mens. Daarom sluit deel I af met de ultieme test: ben jij een wereldreiziger? Lees verder en je komt het te weten...

1. WAAROM OP WERELDREIS?

Een wereldreiziger is een normaal mens, in elke straat kan er een wonen.

De monsters zijn verslagen. We hoeven geen indianen meer te bekeren en kunnen ook paard en zwaard rustig thuislaten. We komen niet meer thuis met schepen vol goud, koffers vol exotische diersoorten. De lol is eraf, zou je dus zeggen. De wereld is in kaart gebracht; waarom op reis als je een olifant ook in de dierentuin kunt vinden?

Waarom je in het zweet werken als het koraalrif het mooist is op breedbeeld? Toch reizen we met vele miljoenen als bezetenen de wereld rond. Jongeren, minder jongeren, krasse knarren, reeds lang gepensioneerd. Soms alleen, soms met kinderen en huisdieren. Als we het niet meer doen om rijk of beroemd te worden, niet meer voor God of vaderland, waarom dan wel?

De een fietst voor de wereldvrede naar Zuid-Afrika. Een ander reist heel de Amazone af, op zoek naar die ene vlinder. Een derde probeert een bijna uitgestorven indianentaal op te tekenen. Er zijn er ook die een jaar tussen de apen willen wonen. Of in elk land een traditiefeest willen zien. Beweegredenen genoeg. En natuurlijk zijn er ook mensen die gewoon reizen omdat ze zich vervelen of omdat ze anders op feestjes niets te vertellen hebben. Laten we eerst eens kijken wie dat zijn, wereldreizigers.

Fopspeen

Een wereldreiziger is net een normaal mens. Niet groter, niet sterker. In elke straat kan er een wonen. Leeftijd? Vaak tussen 20 en 35, maar ook ouder. Er zijn genoeg voorbeelden van hoogbejaarden die woeste expeditie ondernamen (Pizarro was een oude man toen hij het

Incarijk veroverde). De meeste reizigers kiezen ervoor om te reizen voor ze al te zeer vastzitten aan topbaan of fopspeen, maar er zijn genoeg mensen die bewijzen dat je ook met kinderen, ja zelfs met kleinkinderen, prima de wereld rond kunt reizen.

Is dit alles? Met deze vraag begint menig wereldreis. Al weten we dan misschien niet precies wat we zoeken, we willen niet sterven in het doffe harnas van de werkweek. Het leven is toch meer dan keurslijf en regelmaat? Dus pakken we het vliegtuig, op weg naar een leven dat we nog niet uit ons hoofd kennen. Spanning, avontuur. Natuurlijk zijn onze reizen in vergelijking met vroegere expeditie niet echt gevaarlijk, we moeten het doen zonder scheurbuik en syfilis, we weten min of meer wanneer we aankomen en terugkeren. Toch blijft er de opwinding van een nieuwe ervaring. Zwemmen met een walvis is gauw zo avontuurlijk als lunchen met een collega.

Of niet? Hangt van de collega af. En van de walvis. En natuurlijk vooral van de manier waarop je daarnaar kijkt. Als je goed kijkt, wordt de lulligste gebeurtenis avontuurlijk. Als je slecht kijkt, is de spannendste reis doodsaai. Je vindt op het internet ontelbare sites van wereldreizigers - alleen pornosites zijn talrijker - die amper iets te melden hebben. Vaak

lijkt het belangrijkste doel te imponeren. Zonder succes. Als je een nieuw continent ontdekt, is het logisch dat je dat even opschrijft. Dreig je opgepeuzeld te worden door een woeste indianenstam? Pak pen en papier! Maar het maken van een wereldreis is op zich nog geen heldendaad. Het gaat niet om de reis, maar om de reiziger. Het maken van een wereldreis hoeft echt niet spannender te zijn dan een ritje met tram 9.

Een heuse ijsbreker

Misschien is het probleem vooral dat we de wereldwonderen die in tram 9 gebeuren, niet zien. Geheersenspoeld door gewoonte. Als voorgeprogrammeerde mummies laten we ons heen en weer rijden. We zitten wel in de tram, maar onze ogen, oren en neus hebben we thuisgelaten. En voor het gemak zetten we hoofd en hart ook maar even uit. Als dat zo is, dan moeten we inderdaad snel op reis. Geen tijd te verliezen! Reizen is vooral een manier om wakker te worden: de hitte voelt anders, de kou is niet als thuis, de mensen klinken en ruiken anders. Reizen is: alle zintuigen schoonwassen en afstoffen. Een heuse ijsbreker waarmee vastgevroren gevoelens en aangekoekte gedachten los worden gewrikt. Zodat we, als we thuiskomen, in tranen uitbarsten bij de schoonheid van drassig polderland. Of bij de wonderen van tram 9.

Over wonderen gesproken: er is vaak een verband gelegd tussen reizen en religie. Waar mensen vroeger een kerk binnentapten, zouden ze nu op een vliegtuig (schip/trein/fiets/step) stappen. Op zoek naar andere waarden dan de westerse. Op zoek naar mythes en rituelen. Of gewoon naar andere mensen en andere culturen. Aanvulling, verrijking. Maar ook op zoek naar eenzaamheid, meditatie, als het meezit zelfs wat inzicht. Het zal niet voor niets zijn dat uitgerekend oerwouden, woestijnen en bergketens populaire bestemmingen zijn. Plekken

waar een mens ook maar een anekdote is. Plekken zonder tijd en geschiedenis, ver van het knellende sociale kostuum. Je voelt je er bijna als de eerste mens, de wereldgeschiedenis begint bij jou.

Zo ontdekt de moderne reiziger misschien geen continenten meer, maar vooral zichzelf. Sommige mensen zouden misschien liever een bron, berg of diersoort hebben ontdekt, maar je hebt niet alles voor het kiezen. Je wordt weer een mens, met een heus lichaam: een hoofd dat suist van de hoogte, ogen die pijn doen van het verblindende licht. Een lichaam dat ruikt naar zweet, haren vol met het stof van de wegen. Je bent weer helemaal compleet, klaar om aan alle kanten geraakt te worden. Want daar was het toch ook om begonnen? Reizen is weer ontvankelijk worden. En onafhankelijk. Wie reist en de tijd neemt om een land echt te bekijken, kan zich een oordeel vormen. Hoeft niet blindelings te geloven wat de media zeggen. Merkt dat we een vertekend beeld krijgen van veel landen doordat maar één aspect belicht wordt. Je leert relativëren.

Er is een wereld van werkenden en een wereld van reizigers, zij vormen dag en nacht, raken elkaar niet. Je kunt ervoor kiezen te blijven reizen, maar de meeste mensen keren vroeg of laat terug.

Ook omdat je gedurende je reis steeds meer merkt dat je zelf eigenlijk een buikspreekpop bent, volgepropt met sociale conventies. Je komt erachter dat wat je

Een man van de Herero-stam, afkomstig uit Namibia, Afrika. Deze Herero verkoopt zelfgemaakte poppen met opvallende hoeden en kleuren.

dacht dat je identiteit was, gewoon een sociaal masker was. Relativeren inderdaad. Je vindt niets meer normaal. Of alles. Duizenden redenen om op reis te gaan. En als je eenmaal reist, lijkt de wereld uit louter reizigers te bestaan. Is het bijna onwezenlijk dat er ook een universum is waar mensen om acht uur 's ochtends naar kantoor gaan.

Chesterton

Kijk dus je ogen uit, zodat je als je terugkeert genoeg magie hebt verzameld om ook de betovering in de dagelijkse werkelijkheid te kunnen zien.

Er was ooit een man, zo vertelde de schrijver G.K. Chesterton, die op ontdekkingsreis ging. Hij vertrok met zijn boot vanuit Engeland, reisde vele maanden, overleefde weer en wind en vele avonturen.

Op een dag zette hij voet aan land. Hij was ervan overtuigd een nieuw continent te hebben ontdekt. In werkelijkheid was hij terechtgekomen op exact dezelfde plek als waar hij een paar maanden eerder was vertrokken. Maar wel met een nieuwe kijk op zijn oude werkelijkheid.

Goede reis!

MONTEREY, Ca.
262 MILES

Shanghai 6488

Mariposa, Ca.
459 Miles

EDGARTOWN. 2643
MARTHA'S VINEYARD MILES

WELLES 354

CORRAL CYN. 6.3

ST. THOMAS 3467 mi.
VIRGIN ISLAND

MANHATTAN 2467
MILES

LAGOS 7712 mi.
NIGERIA

TAOS 775
NEW MEXICO

AVALON, CA. 48

STOCKHOLM 5534

Sunset 17.1
BOULEVARD

BIHAR, INDIA 8,463

JOHANNESBURG
South Africa 10369

7,365,711.7

SOCIAAL PSYCHOLOOG TON VAN EGMOND

'We reizen niet om te ontdekken, maar om te zien wat ontdekt is.'

'Geen Chinees kan zich voorstellen waarom wij in ons eentje op reis gaan.' Wat bezielt Noordwest-Europeanen? Ton van Egmond over het waarom van reizen. Een deel van de verklaring ligt in onze culturele achtergrond.

Sociaal psycholoog Ton van Egmond is sinds 1974 docent (duurzaam) toerisme aan de Nationale Hogeschool voor Toerisme en Verkeer (NHTV) in Breda. Binnen de NHTV werkt hij voor het Centre for Sustainable Tourism and Transport, dat cursussen aan studenten geeft, trainingen in ontwikkelingslanden verzorgt en onderzoeksprojecten uitvoert. Hij promoveerde op een proefschrift over toerisme in ontwikkelingslanden vanuit de geïndustrialiseerde wereld en schreef het boek 'Het verschijnsel toerisme: verleden, heden en toekomst'.

Waarom gaan mensen lang op reis?

'Mensen gaan op reis omdat het altijd al een droom was. Of ze zien het als een soort ritepassage: van jeugd naar volwassen leven. Vooral studenten gaan er nog lekker een tijdje tussenuit. Liever stellen zij de maatschappelijke verantwoordelijkheden nog even uit. Dan zijn er nog mensen die behoefte hebben aan 'escape': afwisseling om te ontsnappen aan de sleur van alledag. Daarbij gaat het meer om 'ik moet hier weg' dan om de aantrekkingskracht van iets ergens anders. Mensen verwachten dingen tegen te komen die ze thuis niet hebben. En de mogelijkheid is er: mensen hebben vrije dagen en geld genoeg.'

Nederlanders behoren samen met Zwitsers, Oostenrijkers, Duitsers en Scandinaviërs tot het meest reislustige volk van de wereld. Hoe komt het dat we op reis willen?

'Die vraag is niet een-twee-drie te beantwoorden. Exploratiedrang zit niet in de genen. Reizen is een cultureel bepaald fenomeen, dat een grote vlucht heeft genomen in West-Europa en Noord-Amerika. Dat komt onder andere door het welvaartsniveau. We maken deel uit van een moderne consumptieaanschaap, waarin het voortdurend zoeken naar prikkels en nieuwe ervaringen centraal staat. Reizen hoort bij het consumptiepatroon.

Deze maatschappij heeft haar wortels in het protestant ethic, het culturele erfgoed van de protestantse landen. Ook al behoort Nederland inmiddels tot de meest gedeconfessionaliseerde landen ter wereld, zelfs in reizen zijn nog elementen van het vervullen van je plicht terug te vinden. Maak jezelf nuttig en verspil geen tijd. Veel reizigers doen vrijwillig afstand van westerse luxe. Individualisme en het gelijkheidsdenken, zoals opkomen voor eerlijke handel, zijn ook protestantse elementen. Daarnaast heeft de consumptieaanschaap haar wortels in de romantiek, waarbij ervaring opdoen hoog in het vaandel staat. De ervaringen zelf zijn niet ultiem bevredigend. Op een uitzondering na: sommige reizigers hebben wel de tijd van hun leven. Wij verschillen daarmee wezenlijk van Zuid-Europeanen, Aziaten en Afrikanen, die een andere culturele

Ton van Egmond: 'Reizen heeft een enorme impact'.

achtergrond hebben. Geen Chinees kan zich voorstellen wat een Nederlander bezielt om in zijn eentje op reis te gaan. En afstand te doen van luxe en comfort. Heb je een fantastisch luxe huis, ga je uit je ruzzak leven!'

Tegenwoordig gaat iedereen ver weg op vakantie. Met een 'ik blijf lekker thuis' heb je op een gemiddeld verjaardagsfeestje iets uit te leggen. Word je interessanter gevonden als je een lange reis hebt gemaakt?

'Reizen is inmiddels een deel van ons dagelijks leven. Je moet al iets heel bijzonders gedaan hebben, willen anderen geïnteresseerd zijn in je verhalen. Het is moeilijk om thuis status te verwerven met een verre reis. Die status heb je wel onderweg, in het circuit. Onder reizigers bestaat een hiërarchie: je stijgt in aanzien als je veel beleefd hebt, ver weg gaat, afwijkt van de toeristische routes vol verplichte bezienswaardigheden en met de lokale bevolking leeft.'

Alles is al ontdekt en de hele wereld is in kaart gebracht. Reizen wij dan alleen nog om onszelf te ontdekken?

'Onder backpackers is het ontdekken van jezelf soms belangrijker dan het ontdekken van het authentieke leven daar. We reizen niet om te ontdekken, maar om te zien wat ontdekt is. Reizen is één groot bubbelbad zonder risico of gevaar. In de jaren zestig waren het de maatschappijkritische hippies van de flowerpowerbeweging die op reis gingen. Zij bekritiseerden de maatschappij en herinner-

den zich het 'ware leven'. Volgens sociologen waren ze vervreemd van het leven. Door met een ruzzak rond te trekken, liepen zij een pelgrimage aan dat 'ware leven'. De ruzzaktoerist van nu is minder zweverig. Die gaat gewoon lekker op reis en neemt de huidige samenleving als gegeven.'

Een wereldreis kan saai zijn, een tramrit spannend. Licht het aan de manier van observeren? Kun je leren in het dagelijks leven anders naar dingen te kijken?

'Dat is persoonsgebonden. In de film *American Beauty* is een jongen de hele dag aan het filmen. In een plastic zak ziet hij de ultieme schoonheid. Niet iedereen heeft de gave om die schoonheid te zien. De minimale voorbereiding van een verre reis valt me wel op. Dat kan twee dingen betekenen: mensen reizen met een onbevengend blik óf kijken met hun eigen referentiekader de wereld in. Zo van: kijk, dat Ghanese dorpje lijkt net Griekenland.'

Wat is een wereldreiziger precies? Bestaan daar definities van?

'Nee. Geen definitie doet recht aan de diverse pluimage. Van backpackers kun je zeggen dat ze jong zijn, low budget rondtrekken en vrijwillig afstand doen van luxe en comfort. Veel groepen bestaan bij de gratie van het zich afzetten. Tegenwoordig zet je je niet meer af tegen andere klassen in de maatschappij, maar tegen andere toeristen. De ruzzakkers tegen de toeristen, de georganiseerde reizigers tegen de avontuurlijke. Reizigers en reisschrijvers zetten zich af tegen het massatoerisme.'

In een paar uur vliegen, sta je in een totaal andere wereld. Wat gebeurt er met je als je vanuit je vertrouwde omgeving in een arm land komt?

'Veel mensen kunnen maar moeilijk om-

gaan met armoede. Vanuit een schuldgevoel ontstaat een enorme drang om als vrijwilliger iets te doen. Dat is ook een protestants element: het individu is persoonlijk verantwoordelijk voor het lot van de wereld. Waar Belgen en Fransen denken 'de overheid moet meer doen', ontplooiën Nederlanders allerlei initiatieven om hun tijd in een (ontwikkelings)land nuttig te besteden.'

'Reizen verruimt je horizon', hoor je vaak. Kijk je na een lange reis anders tegen dingen aan?

'Reizen heeft een enorme impact. Door aanraking met andere culturen kun je je eigen cultuur beter relativeren. Je staat meer open voor een andere manier van denken, hebt begrip voor andere culturen. Zo kan toerisme bijdragen aan vrede op aarde. En via het waarnemen van armoede kun je je eigen leven meer waarderen. Maar over het algemeen gaat het om vluchtige ervaringen. Tijdens een verre reis bespreken mensen al waar de volgende reis heengaat. Thuis zijn ze al snel weer kwijt.'

Geen Chinees kan zich voorstellen wat een Nederlander bezielt om in zijn eentje op reis te gaan. En afstand te doen van luxe en comfort. Heb je een fantastisch luxe huis, ga je uit je rugzak leven!

Hoe kan het dat veel mensen, als ze eenmaal een lange reis gemaakt hebben, voor altijd verslaafd zijn?

'Als je lang gereisd hebt, zit het "virus" in je aderen. Dat raak je niet kwijt. Bij thuiskomst is er de drang om weer iets te zien. Plus de reversed culture shock: je hebt een heel ander leven geleid dan thuis en kunt niet meer aarden en niemand begrijpt wat je hebt meegemaakt. Voor heel wat reizigers is dat de reden om opnieuw op pad te gaan, naar een wereld waarin je wel begrepen wordt.'

Neem je ook echt afstand van de alledaagse sleur, word je aan de andere kant van de wereld een ander mens?

'In een ander land, vooral in ontwikkelingslanden, zoek je toch herkenbare faciliteiten op: eten doe je bij een restaurantje en slapen in een hotel. Het aantal reizigers dat zich volledig overlevert, en afhankelijk is van de gastvrijheid en spullen van de lokale bevolking, is minimaal. Dat is ook te zien aan de investering in sociale contacten: reizigers trekken meer met medereizigers op dan met lokaal publiek.'

Per tractor naar de Zuidpool

Manon Ossevoort vertrok voor een wereldreis van het eiland Terschelling naar de Zuidpool. Op een wel heel bijzonder voertuig, een tractor. Manon is danser en theatermaker en de reis naar de Zuidpool maakt deel uit van een theaterproductie die ze speelden op het Oerolfestival op Terschelling.

Al op dag twee op haar reis gaat het mis; haar trekker wordt in beslag genomen door de Belgische politie. 'Ik was per ongeluk een snelweg midden in Antwerpen opgereden.' Maar het komt goed en daarna is ze niet meer te stoppen. Europa, de Balkan en daarna Afrika, waarbij ze door Egypte, Sudan, Ethiopië, Kenia, Uganda, Tanzania, Malawi, Zambia, Botswana en Namibië rijdt. Over Sudan schrijft ze: 'De hoofdstad Khartoum was waanzinnig, enerverend, vermoeiend maar een fantastische ervaring. Ik heb daar mensen gesproken, en dingen beleefd die ik nooit had kunnen dromen. De Sudanese zijn warm, vriendelijk en goedlachs en ze willen allemaal vrede, en dat de buitenwereld maar weet dat ze echt lief en heel gastvrij zijn.'

Vanaf Zuid-Afrika wilde ze met een boot de oversteek maken naar Antarctica, waarna ze per tractor of te voet de Zuidpool probeerde te bereiken en haar droom wordt eind 2014 werkelijkheid als ze echt naar de Zuidpool gaat. Haar belangrijkste drijfveer? 'Ik wil aandacht geven aan bijzondere projecten en bijzondere mensen onderweg', aldus Manon. En ze zamelt duizenden euro's in voor de projecten die ze onderweg bezoekt, zoals Warchild. Wat heeft deze reis door Afrika met haar gedaan? 'Ik ben nu een gelukkiger mens. Dat komt omdat ik nu een andere houding tegen over het leven heb. Ik ben vriendelijker, aardiger geworden.'

Meer over de reis kun je lezen op www.tractortractor.org/home

2. DE NIEUWE WERELDREIZIGER

We zijn één groot netwerk geworden

Reizen is socialer dan ooit. We slepen smartphones en laptops met ons mee en blijven continu met elkaar in contact. 'We zijn één groot netwerk geworden', zegt Lonely Planet-oprichter Tony Wheeler, die we voor dit hoofdstuk exclusief interviewden. Is het 'diehard' spartaanse backpackersleven dan toch echt passé? We gaan op zoek naar de nieuwe wereldreiziger.

Technologie en internet hebben het reizen drastisch veranderd. Het lijkt alsof de traditionele backpacker, die met rugzak en idealen de wereld in trok, niet meer bestaat. Nieuwe reizigers nemen het roer over. Ooit gehoord van een flashpacker, flowrider of champagne backpacker? Het zijn de reizigers die mobiele reistechnologie in hun leven hebben geïntegreerd en handig gebruik weten te maken van het grensoverschrijdende internet. Een netbook en iPad zijn niet meer weg te denken in de standaarduitrusting van de wereldreiziger, zo lijkt het.

Denk eens aan het gemak waarmee je via het world wide web een slaappleats of vliegticket kunt regelen. Terwijl we ons vroeger door een overvloed aan online reisinformatie heen moesten worstelen, helpt straks een digitale zoekassistent je 24 uur per dag, 7 dagen per week om je ideale route te vinden, mét bijbehorende hostels en eettentjes. Ontdekken is er niet meer bij. Travel 2.0 wordt 3.0.

Flashpacker

Wie zijn die flashpackers, hoe reizen ze, en wat zijn hun ervaringen met online en offline geluk? 'Een flashpacker is eigenlijk gewoon een welvarende backpacker die gebruikt maakt van gadgets en technologie', valt te lezen op een van de vele reisforums op internet. Hoofddirecteur van hostelworld.com,

Colm Hanratty, onderscheidt twee soorten flashpackers. Enerzijds zijn er de flowriders – 'The young type, still in college, who might have all the gadgets, but not that much money' – anderzijds de champagne backpackers – 'Someone in later life, late 20s and early 30s, who has more money to spend and carries an iPod and a digital camera.' Waar de flowrider van reizen zijn leefstijl maakt, doet de champagne backpacker dat vaak voor een periode. De wereldreizende flowrider gaat langzaam maar zeker te werk. De champagne backpacker doet het sneller en wil comfortabeler reizen.

Mars Madness, zo noemt de van oorsprong Duitse wereldreiziger zichzelf, is een echte flowrider. Mars reist al twee jaar over de wereld. Eenmaal op het eiland Fiji aanbeland, bleek zijn budget te krap om via Las Vegas en New York terug te reizen naar Europa. Hij besloot zijn mouwen flink op te stropen op een boerderij in Nieuw-Zeeland. Voor te weinig geld, zo bleek later, want op straat verdiende hij meer.

Het is even zoeken, maar recht tegenover de McDonalds in een van Melbournes drukste straten is een jonge straatmuzikant in de weer met een elektronisch apparaat dat veel weg heeft van een rekenmachine. Mars noemt zichzelf een 'one man beat band' en geeft met samples van bestaande nummers muzikale voorstellingen aan voorbijgangers.

'Op straat heb je alles, de zakenman, de kindjes die vrolijk voor je dansen, de zor-

Even vanaf de berg bellen naar huis. Hoewel, zou de mobiele telefoon op deze mooie plek wel bereik hebben?

gende moeder', begint Mars zijn verhaal. 'Ik vind het geweldig om er een muzikaal onderdeel van te zijn, en ik doe het om mezelf en anderen gelukkig te maken. Dat is tenslotte toch waar het allemaal om draait in het leven.'

'Het is af en toe niet gemakkelijk om op de manier te leven en reizen zoals ik dat doe, maar ik ben vrij en dat maakt me blij.' Na een succesvolle carrière als manager van een restaurant op een attractiepark besloot hij het roer om te gooien. Weg met de vastigheid, op naar een wereldreis. Mars vertelt zijn buik vol te hebben van 'babylon', het om geld draaiende systeem waarin we leven. Geld is in zijn huidige leven verdwenen op de achtergrond. Sinds hij beseft dat er op straat meer te verdienen valt dan door te werken op het platteland, is hij baas over zijn eigen leven geworden. 'Het is niet veel wat ik bezit, maar ik ben het angstdenken zo zat. Ik wil in het hier en nu leven, doen wat me gelukkig maakt, vertrouwen op mijn instinct in plaats van me door angst te laten leiden. Thuis in Duitsland is dat wel even anders; als

ik daarnaar terugga, dan ben ik zo weer slaaf van dat systeem.'

Hoe regel je dat dan met je onderkomen en je eten?

'Ik plaats berichten op Facebook om aan nieuwe spullen en onderdak te komen. Verder is mijn muziek te vinden op MySpace en ben ik bezig met de bouw van een eigen website waarop mensen kunnen zien wie en waar ik ben, wat ik doe, en waarom. Dat levert me vaak wel iets op. Wat ik doe is het volgende: ik probeer de juiste mensen om me heen te verzamelen die een slaapplek aanbieden, die spullen willen ruilen en delen, en verder gebruik ik mijn instinct om met gezonde zin onderdak, eten en inkomsten te vinden. Iedere dag weer. Ik leef van dag tot dag, *go with the flow.*'

Wat zou zijn advies zijn als we in zijn voetsporen willen treden? 'Wees flexibel, ondernemend, creatief en vertrouw op je instinct.' Dat is duidelijke taal, en hij zegt breeduit glimlachend met een knipoo: '*It's such a hard life.*'